

Sak 30/22 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport LV til KHMs styre 9. desember 2022

I perioden fra styremøtet 28. oktober 2022 til 28. november 2022 har arbeidet i VTM-prosjektet hatt særlig fokus på følgende saker:

- Byggeprosjekt, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)
- Aktiviteter i Utstillingsprosjektets delprosjekter

I. Byggeprosjektet, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)

Byggeprosjekt – status, brukerinvolvering og kostnadsutvikling

Prosjektet mottok 30. juni et foreløpig oppdragsbrev fra Kunnskapsdepartementet (KD) som gjelder frem til Stortinget har vurdert prosjektet på nytt og eventuelt fastsatt ny kostnadsramme. I oppdragsbrevet er SB bedt om å starte grunnarbeidene, og å gjennomføre en oppdatert usikkerhetsanalyse av hele prosjektet. Kostnads og usikkerhetsanalyse ble levert KD 7. oktober. Oppstart grunnarbeider er forsinket, oppstart er nå satt til 3. januar 2023.

På oppdrag av Finansdepartementet og KD har Atkins Norge og Oslo Economics gjennomført en supplerende analyse av prosjektet (levert 28. oktober). Den supplerende analysen viser at prosjektets egne analyser gir et for snevert usikkerhetsspenn. Rapporten anbefaler en styringsramme på 3 130 millioner kroner og en kostnadsramme på 3 770 millioner kroner.

UiO mener at rapporten påpeker et betydningsfullt forbedringspotensial og har spilt inn til KD at den bør legges til grunn for oppfølgingen av prosjektet. UiO har festet seg spesielt ved rapportens påpekning av manglende modenhet i prosjektet og behovet for god strategisk eierstyring, og har i tillegg til anbefalingene fra ekstern kvalitetssikrer også anbefalt at det kreves langt mer strategisk relevante saksfremlegg og rapporter fra byggherren.

25. november la Kunnskapsdepartementet frem forslag til stortingsvedtak om endringer i Statsbudsjettet 2022. Her står det om VTM:

«Ny kostnadsramme for byggeprosjektet nytt Vikingtidsmuseum ved Universitetet i Oslo. Planene for Vikingtidsmuseet ved Kulturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo tek utgangspunkt i eit behov for oppgradering av uakseptable bygningsmessige forhold og utviding av areal for å ta vare på den unike vikingtidssamlinga på ein forsvarleg måte. Det viktigaste sikringstiltaket er å få på plass eit nybygg der samlinga trygt kan takast vare på. Det blei i 2020 gitt startløyving til rehabilitering og utbygging av Vikingtidsmuseet. Gjeldande kostnadsramme for byggeprosjektet er 2 237 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2022). I regjeringas forslag til revidert budsjett for 2022, jf. Innst. 450 S (2021–2022), Prop. 115 S (2021–2022) blei Stortinget orientert om at kostnadsramma for Vikingtidsmuseet er truga og at regjeringa ville kome tilbake til Stortinget med forslag til ny kostnadsramme. Sikring av den unike vikingtidssamlinga har aller høgste prioritet. For å redusere forseinkingar og ivareta tryggleiken til samlinga har Statsbygg og universitetet utført nødvendig arbeid med mellombels sikring av skip og sleder, samt grunnarbeid. Før

sommaren 2022 konkluderte regjeringa med at eit nedskalert alternativ skal leggest til grunn for det vidare arbeidet. Prosjektet som no ligg til grunn for gjennomføring er justert for å halde kostnadene under kontroll, og å unngå ytterlegare forseinkingar for flytting av samlingane til nytt bygg. Dette inneber at nokre av funksjonane som ikkje påverkar tryggleiken til samlinga er tekne ut av prosjektet. Etter planen skal museet vere ferdig i 2027. Statsbygg har hausten 2022 utarbeidd kostnadsestimat for det reviderte omfanget og utført ein ny usikkerheitsanalyse av kostnadene. Dette underlaget har gjennomgått ekstern kvalitetssikring. Rapporten frå ekstern kvalitetssikrar tilrår å ta sterkare omsyn til at prosjektet inneber nybrottsarbeid når det gjeld flytting og sikring av museumsgjenstandar. Det inneber mellom anna å legge inn ein større usikkerheitsmargin i kostnadsramma. På bakgrunn av det kvalitetssikra kalkylene tilrår regjeringa at kostnadsramma for byggeprosjektet blir auka til 3 770 mill. kroner (prisnivå per september 2022). Regjeringas forslag til ny kostnadsramme tek høgde for den usikkerheita som til no er identifisert.»

Under forslag til vedtak står det: «Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 får: 1. fullmakt til å halde fram byggeprosjektet for Vikingtidsmuseet ved Universitetet i Oslo innanfor ei kostnadsramme på 3 770 mill. kroner (prisnivå per september 2022) og til å inngå forpliktingar for seinare budsjettår innanfor kostnadsramma.»

AF-gruppen har nå gjennomført fem møter med UiO (brukergjennomganger) for å informere om hva som ligger i det nedskalerte prosjektet som nå er besluttet - VTM2. Til nå har alle andre prosesser med strukturert brukerinvolvering i vidare prosjektering og detaljering vært satt på vent. Det er meldt til SB om behov for at strukturert involvering av UiOs temabrukergrupper startes opp så raskt som mulig.

SB og UiO jobber med å utarbeide en plan for håndtering av opsjoner (tilbakeføring av de kutt som er gjort våren/sommeren 2022, og som er nødvendig for å oppnå prosjektets mål). UiO/KHM har påpekt viktigheten av at kutt i prosjektet er reversible så at de kan tas tilbake senere. UiO/KHM har mottatt en oversikt over når de ulike kuttene må besluttes å tas tilbake hvis de skal kunne komme inn i prosjektet. Flere av disse tidspunktene kommer veldig raskt på, hvilket utfordrer KDs bestilling til prosjektet om at det skal legges til rette for at opsjoner kan gjennomføres senere i prosjektgjennomføringen.

Arbeidet med en helhetlig ROS-analyse pågår med bistand fra ekstern rådgiver under ledelse av SBs prosjektledelse. Det er satt opp en møteserie og det arbeides med å identifisere og kvalitetssikre de ROS-analyser som er gjennomført, samt å avdekke hvilke analyser det er forventet at det er behov for fremover.

Saken rundt finansiering og fremdrift i byggeprosjektet følges tett av museumsledelsen, UiO-ledelsen og VTMs prosjektledelse hos både KHM og Eiendomsavdelingen.

Brukerutstyrsprosjekt (BUT)

Videre planlegging av de ulike arbeidspakkene i BUT gjøres med fokus på å prioritere utstyr i de områder som ligger inne i byggeprosjektet iht. alternativ VTM2. Det betyr at det vil være utstyr til noen områder (f.eks. gjenstandsbehandling, kontorer, auditorium, kino, særutstilling, undervisnings- og aktivitetsområder) som må finansieres som del av ferdigstilling av de arealene som er råbygg i VTM2.

Det har over tid pågått forhandlinger med prekvalifiserte leverandører for leveranse av montere. Forhandlinger er nå avsluttet og leverandørene har levert endelig tilbud. Det pågår nå evaluering av tilbud og referansebesøk. Konkurransen er planlagt avsluttet i desember 2022. Det pågår møteserier der UiO/KHM er involvert for avklaring av byggintegreert AV-utstyr. Det planlegges utlysning for leverandør til wayfinding. Utstillingsprosjektets leverandør til de permanente utstillingene er koblet på prosesser for avklaringer av byggintegreerte løsninger, spesielt AV og lys.

Safeguarding of objects (SGO)

Prosjektet omfatter relokalisering av de gjenstander som kan flyttes til Økern, sikring av alle gjenstander som blir på VSH under bygging, digital dokumentasjon av gjenstander, flytting av skip, sleder og vogn inn i nytt bygg, samt etablering av nye støttesystemer. Prosjektet er delt i to, men KHM har det overordnede ansvaret for samlingens sikkerhet i begge prosjektdelene. Statsbygg har gjennomføringsansvar for sikring av skip, sleder og vogn (SGO-SB), mens KHM har gjennomføringsansvar for resterende gjenstander på Bygdøy (SGO-KHM).

Melding fra KD relatert til stopp i byggeprosjektet under våren var at pågående midlertidig sikringsarbeid av skip og sleder fortsetter som planlagt.

SGO-SB: Delprosjektet er forsinket. Flytting av sleder er gjennomført i oktober/november. Flytteprosessen har vært vellykket og alle tre sledene er nå på plass der de skal stå under byggeprosessen, Tuneskipet er satt på rigg, Gokstadskipet settes på rigg i løpet av desember og Osebergskipet medio januar.

SGO-KHM: Delprosjektet relokalisering av fjerdefløy ble avsluttet i vår innenfor tid og kostnad. Arbeidet med å revidere og dokumentere fortsetter i magasin på Økern.

II. Arbeid i Utstillingsprosjektets delprosjekter

Utstillingsprosjektet har utvidet organisasjonen med en 50% stilling fra museumsadministrasjonen for økonomisk oppfølging av prosjektet. Det er utviklet et budsjett for gjennomføringsfasen og det er opprettet en egen kontostruktur i UiOs økonomisystem for VTM. Det arbeides nå med å etablere system for prosjektrekniskap og rutiner for rapportering. Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedaktivitetene i Utstillingsprosjektets delprosjekter.

Utstillinger

Dette delprosjekt arbeider med de permanente utstillingene, særutstillinger og et spesielt tilbud for barn og unge – «Den store vikingreisen». Arbeidet er per nå organisert i ni arbeidsgrupper.

1. Faginnhold / publikasjoner: Arbeider med videreutvikling av synopsis, utvikling av forskningsoversikter og utarbeidelse for plan for utgivelse av faglige publikasjoner. Det arbeides med å ferdigstille totalt ca. 60 forskningsoversikter til våren 2023. Arbeidet skjer i tett samarbeid mellom prosjektet og andre fagressurser hos KHM og UiO i øvrig, samt i tett samarbeid med prosjektets internasjonale referansegruppe på faglig innhold.

2. Gjenstandsutvalg: Utarbeider gjenstandslistene og har startet opp prosess med klargjøring av gjenstander. Prosess med digital dokumentasjon (foto og 3D-skanning) og konserveringsklargjøring vil pågå gjennom hele gjennomføringsfasen. Det er ansatt ytterligere en ressurs for 3D-dokumentasjon som begynner 01.01.2023.
3. Den store vikingreisen: Anskaffelse av leverandør for detaljering, produksjon har vært gjennom forhandlingsfasen. Endelig tilbud er mottatt og evalueringsprosessen er gjennomført. Tildelingsbrev med protokoll er planlagt medio desember med påfølgende kontraktsinngåelse (verdi 18,4 mill. kr.). Oppstart er utsatt til april/mai 2023, da det passer bedre med den totale fremdriften i Utstillingsprosjektet. Det arbeides med ny organisering for styring av de neste fasene (detaljering, produksjon og installasjon). Det pågår en ansettelsesprosess av prosjektkoordinator for dette arbeidet.
4. Teknisk rammeverk: Denne arbeidsgruppen samarbeider med USIT, og arbeider med det teknologiske rammeverket for utstillingene. Hovedfokus pt er å beskrive strukturen på databaser som skal brukes som basis for VTMs content management system (CMS) og samhandling med museets eksisterende databaser.
5. Innholdskoordinerer: Arbeidsgruppe som koordinerer innhold opp mot leverandør av permanente utstillinger. Fokus på koordinering av gjenstandslistene og definisjon av teksthierarkier.
6. Brukerinvolvering bygg/BUT: se om bygg og brukerstyr under kap. 1.
7. CT-skanner: Finansiering er uavklart (23,5 mill. kr. inkl. mva.). Det er sendt søknad til universitetets infrastrukturmidler.
8. Monteranskaffelse: Deltagelse i BUT-prosjektet og forhandlinger med monterleverandører.
9. Koordinering og oppfølging av konseptuell design for permanente utstillinger: Designteamet hos hovedleverandør Ralph Appelbaum og Tamschick Media+Space jobber tett sammen med delprosjekt utstilling. Ferdigstilling av fasen med konseptuell design er planlagt til mars 2023.

Formidling, aktiviteter og sideprogram

Det fokuseres på å beskrive et fundament for didaktikk og læring, samt en strategidokument for formidlingsvirksomheten. I tillegg jobbes det med de leveransene som i størst grad påvirker bygget, og spesielt på de delene som har med nybygg å gjøre (strategi og konsept for undervisnings- og aktivitetsområdet, samt konsepter for digital formidling koblet til laboratoriene og skannerrom). Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen i hovedsak arbeide med:

- Formidling i foajé, museumspark og indre gårdsrom
- Formidling i laboratorier, skanning og eksperimentområde
- Formidling i auditoriet
- Digitale besøks guider
- Formidlingsløsninger på nett
- Skoleprogram
- Aktiviteter og faglige arrangementer
- Formidling på fysiske arenaer utenfor museet og i samarbeid med partnere

Kommunikasjon og kommersielle tilbud

Prosjektbeskrivelse under utvikling. Delprosjektet samarbeider med Filmkonsulentene AS med produksjon av promofilm for publikumsopplevelsene i VTM. Ferdigstilling er utsatt til våren 2023 for å ha mulighet for å få med

noen av de visualiseringene som utvikles i delprosjekt utstilling. Det jobbes videre med et konsept for VTMs digitale kunnskapsunivers, og det pågår et samarbeid med Bleed AS for å utvikle en animasjon som skal brukes i kommunikasjonsøyemed for å forklare arbeidet med sikring og flytting av skip. Det pågår løpende arbeid med kommunikasjon og informasjon om prosjektet. Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen i overordnet arbeide med:

- Kommunikasjon og informasjon (internt og eksternt)
- Markedsføring
- Arrangementer og kommersielle satsninger
- Billettsalg
- Butikk / produktutvikling
- Kafé & Restaurant

Forskningscenter og laboratorier

Delprosjektet følger opp grensesnitt mellom VTM-prosjektet og det faglige programmet for forskningscenter VTM, samt følger opp videre utvikling av program for formidling av forskningscenterets aktiviteter og resultater. Delprosjektets arbeid omfatter også å beskrive forskningscenterets bruk av forskningslaboratorier og interaksjon med publikum.

Delprosjektet fokuserer nå på utvikling av en oversikt over aktiviteter i laboratorier og skannerrom. Rapport ferdigstilles i desember.

Etablering av driftsorganisasjon

Under oppstart. Avventer avklaring på overordnet driftsmodell fra UiO/EA. Denne prosessen gjennomføres ved en rekke workshops, ledet av UiO/EA. Denne prosess ble utsatt i avvente avklaring på fremdrift på byggeprosjektet, men er nå startet opp igjen og planlagt ferdigstilt i desember. KHMs delprosjekt skal i gjennomføringsfasen overordnet arbeide med:

- Driftskonsept for utstillinger, formidling, og arrangementsvirksomhet
- Driftskonsept for serveringsvirksomhet
- Driftskonsept for butikkvirksomhet
- Forretningsmodell for B2B kunder
- Prisstrategi for entré/billetter
- Utarbeidelse av bemanningsplan og etablering av driftsorganisasjon
- Utrede og avklare behov for finansiering av driften
- Formalisering av samarbeid med partnere og leverandører, herunder driftsavtaler, kommersielle partnere og andre samarbeids- og eventuelle leieavtaler.

III. VTM-prosjektets møter/reiser oktober 2022 – november 2022.

Følgende møter/reiser har vært gjennomført i perioden:

- Et (1) møte i *Prosjektrådet* (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene).
- To (2) møter i *Kontaktforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO/EA og KHM for VTM-prosjektet).

- Et (1) møte i *UiOs styrings- og koordineringsgruppe for VTM-prosjektet.*
- Et (1) møte i *KHMs styringsgruppe for VTM-prosjektet.*
- Representanter fra delprosjekt formidling, aktiviteter og sideprogram/delprosjekt forskningscenter og laboratorier har gjennomført reise til Imperial War Museum i Duxford (UK) for å hente inn erfaring hvordan de arbeider med laboratorier tilgjengelige for publikum.
- Representanter fra delprosjekt utstilling har sammen med Statsbygg gjennomført referansebesøk ifbm monteranskaffelsen (møtesteder håndteres konfidensielt til tildeling er gjennomført).

Det er løpende virksomhet i KHMs egen prosjektorganisasjon; koordineringsgruppen, delprosjektgrupper og særmøter tilknyttet de ulike aktiviteter i delprosjektgruppene.

GJO, 28.11.22